

Μάθημα Βιοχημικές Διεργασίες (ENE.2070)

Ισοζύγια ενέργειας & Φαινόμενα Μεταφοράς
Θερμότητας στους Βιοαντιδραστήρες

Δρ. ΑΝΕΣΤΗΣ ΒΛΥΣΙΔΗΣ

Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος

Πανεπιστήμιο Πατρών

Τι μάθαμε στην προηγούμενη διάλεξη (Διάλεξη 7)

- Αποστείρωση του Θρεπτικού Μέσου
  - Γιατί χρειάζεται
  - Τα στάδια
  - Κινητικές αποστείρωσης
  - Υπολογισμό του χρόνου αποστείρωσης
- Κατανάλωση ισχύς σε διεργασίες ζύμωσης
- Σχηματισμοί Βιοαντιδραστήρων

Περιγραφή Σημερινής Διάλεξης (Διάλεξη 8)

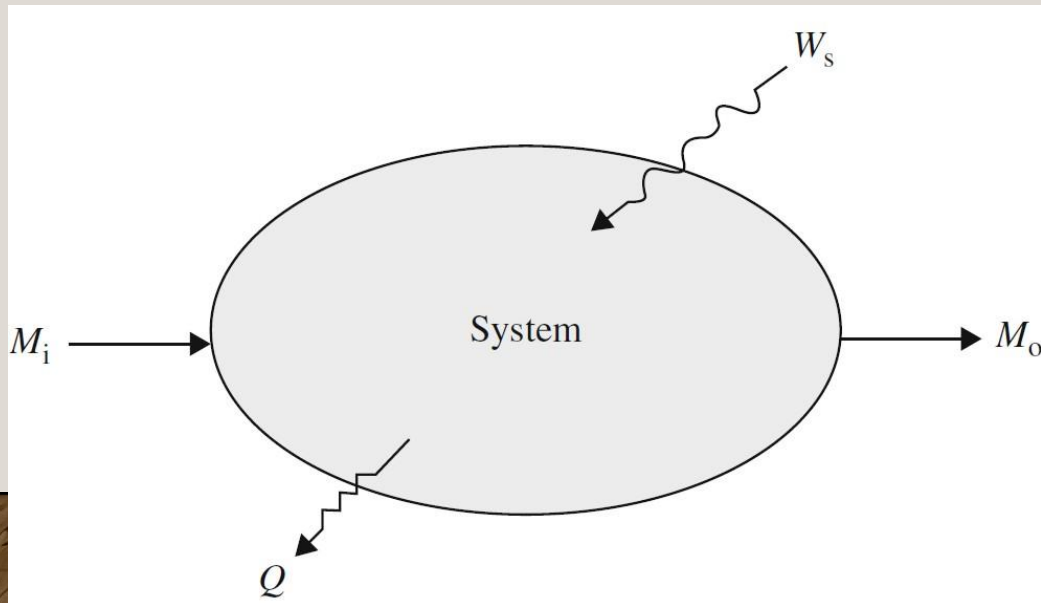
- Ισοζύγια Ενέργειας σε Βιοδιεργασίες
  - Υπολογισμός Της Αλλαγής της Ενθαλπίας
  - Θερμότητα Αντίδρασης για Βιοδιεργασίες με Παραγωγή Βιομάζας
  - Η εξίσωση ισοζυγίου ενέργειας για την καλλιέργεια κυττάρων
  - Παραδείγματα

Ισοζύγια Ενέργειας σε Βιοδιεργασίες

Γενική Εξίσωση Ισοζυγίου Ενέργειας

- Η αρχή που βασίζεται σε όλους τους υπολογισμούς του ενεργειακού ισοζυγίου είναι ο νόμος διατήρησης της ενέργειας, ο οποίος δηλώνει ότι η ενέργεια δεν μπορεί ούτε να δημιουργηθεί ούτε να καταστραφεί.
- {Ενέργεια που μπαίνει μέσα στο σύστημα} - {Ενέργεια που βγαίνει από το σύστημα} = {Ενέργεια που συσσωρεύεται μέσα στο σύστημα}

M_i είναι η μάζα που εισάγεται στο σύστημα M_o είναι η μάζα που φεύγει από το σύστημα W_s το έργο που εισάγεται στο σύστημα (π.χ. από τον κινητήρα μέσω του άξονα και του τaráκτρου) Q είναι η ενέργεια που αφήνει το σύστημα σε μορφή θερμότητας.

Η μάζα έχει ενέργεια που σχετίζεται με τη μορφή κινητικής, δυναμικής και εσωτερικής ενέργειας.

Επίσης, έχουμε και το έργο που χρειάζεται για την κίνηση της μάζας.

Γενική Εξίσωση Ισοζυγίου Ενέργειας

- $M_i (U + E_k + E_p + pV)_i - M_o (U + E_k + E_p + pV)_o - Q + W_s = \Delta E$

- $W_f = p V$ (είναι το έργο που εισάγεται και εξάγεται από το σύστημα μέσω της ροής) p : πίεση, V : όγκος
- ΔE : είναι η συσσώρευση της ενέργειας

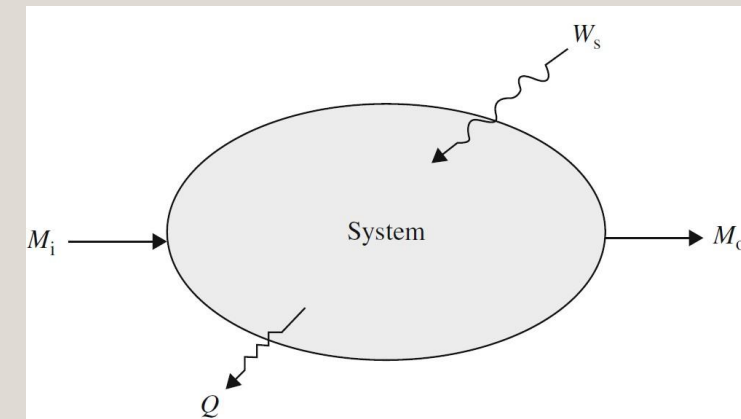
- Για πολλά συστατικά ($i=n$) έχουμε

- $\sigma_{\text{ροεξ εισόδου}} M(U+E_k+E_p+pV) - \sigma_{\text{ροεξ εξόδου}} M(U+E_k+E_p+pV) - Q + W_s = \Delta E$

- Η εξίσωση αυτή εκφράζει τον πρώτο νόμο της θερμοδυναμικής.

- Άμα αντικαταστήσουμε στην παραπάνω εξίσωση τον όρο της ενθαλπίας $h = u + pV$ τότε:

- $\sigma_{\text{ροεξ εισόδου}} M(h+E_k+E_p) - \sigma_{\text{ροεξ εξόδου}} M(h+E_k+E_p) - Q + W_s = \Delta E$

Η Ενθαλπία είναι μια ιδιότητα που χρησιμοποιείται συχνά σε υπολογισμούς ενεργειακού ισοζυγίου.

Απλοποίηση της εξίσωσης Διατήρησης της Ενέργειας

- Κινητική (E_k) και δυναμική (E_p) ενέργεια μπορούν να θεωρηθούν αμελητέες στις βιοδιεργασίες

- Οπότε η προηγούμενη εξίσωση μπορεί να γραφτεί:

$$\sigma_{\text{Ροεξ}}^{\text{εισόδου}} (\text{Mh}) - \sigma_{\text{Ροεξ}}^{\text{εξόδου}} (\text{Mh}) - Q + W_S = \Delta E$$

- Σε μόνιμες συνθήκες $\Delta E = 0$

$$\sigma_{\text{Ροεξ}}^{\text{εισόδου}} (\text{Mh}) - \sigma_{\text{Ροεξ}}^{\text{εξόδου}} (\text{Mh}) - Q + W_S = 0$$

- Αυτή η εξίσωση χρησιμοποιείται πολύ συχνά στα Ι.Ε. των βιοδιεργασιών

- Αδιαβατική διεργασία: Όταν το $Q=0$ (δεν υπάρχει μεταφορά θερμότητας από και προς το σύστημα)

$$\sigma_{\text{Ροεξ}}^{\text{εισόδου}} (\text{Mh}) - \sigma_{\text{Ροεξ}}^{\text{εξόδου}} (\text{Mh}) + W_S = \Delta E$$

Αυτές είναι οι βασικές εξισώσεις που χρησιμοποιούνται στα ΙΣΟΖΥΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ των βιοδιεργασιών και μας επιτρέπουν να υπολογίζουμε:

Π.χ. Πόση θερμότητα πρέπει να απομακρύνουμε από έναν ζυμωτήρα για να διατηρήσουμε τις βέλτιστες συνθήκες ή

Πόσο επηρεάζει η εξάτμιση της απαιτήσεως σε ψύξη. Πρέπει να βρούμε την ειδική ενθαλπία των ροών που μπαίνουν και βγαίνουν από το σύστημα.

Εξίσωση ισοζυγίου ενέργειας

- Συνήθως, η θερμότητα της αντίδρασης, η λανθάνουσα θερμότητα της αλλαγής φάσης και το μηχανικό έργο, W_s , είναι τα μόνα ενεργειακά φαινόμενα που αξίζει να ληφθούν υπόψη στα ισοζύγια ενέργειας των ζυμώσεων.
- Οι θερμοότητες ανάμιξης είναι αμελητέες. Η συνολική αλλαγή στην ενθαλπία λόγω της αλλαγής θερμοκρασίας είναι επίσης μικρή.
- Η εξάτμιση είναι η πιο πιθανή αλλαγή φάσης στη λειτουργία του ζυμωτή. M_v : μάζα που εξατμίζεται
Λανθάνουσα θερμότητα εξάτμισης (Δh_v): η θερμότητα που απαιτείται για την εξάτμιση ενός υγρού.
- Εάν η εξάτμιση ελέγχεται, τότε τα λανθάνοντα φαινόμενα θερμότητας μπορούν επίσης να αγνοηθούν.
- Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω η εξίσωση ισοζυγίου ενέργειας είναι:
- **$-\Delta H_{rxn} - M_v \Delta h_v - Q + W_s = \Delta E$**
- Όπου το Q είναι η θερμότητα που πρέπει να βγάλουμε από το σύστημα ούτως ώστε να διατηρήσουμε την θερμοκρασία του ζυμωτήρα σταθερή δηλ για $\Delta E = 0$.
- $Q = ?$ (Για την εκτίμηση του νερού ψύξης)

Υπολογισμός της θερμότητας της αντίδρασης ΔH_{rxn}

- Το ΔH_{rxn} υπολογίζεται από τη θερμότητα καύσης των μεμονωμένων ενώσεων.
- Η θερμότητα καύσης (Δh_c) ορίζεται ως η θερμότητα που εκλύεται κατά την αντίδραση μιας ουσίας με το οξυγόνο για να δώσει ορισμένα προϊόντα οξείδωσης όπως αέριο CO_2 , H_2O και αέριο N_2 .
- Η πρότυπη θερμότητα καύσης (Δh_c°) αναφέρεται σε πρότυπες συνθήκες ($25^\circ C$ και 1 atm).
- Κατά συνθήκη, η Δh_c° είναι μηδέν για τα προϊόντα οξείδωσης, δηλ CO_2 , H_2O και N_2 .
- Οι πρότυπες θερμότητες καύσης για άλλες ενώσεις είναι πάντα αρνητικές.

Υπολογισμός της θερμότητας της αντίδρασης ΔH_{rxn}

- Πρότυπες θερμότητες καύσης χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της (πρότυπης) θερμότητας της αντίδρασης ΔH_{rxn}

$$\Delta H_{rxn}^{\circ} = \sum_{\text{reactants}} n \Delta h_c^{\circ} - \sum_{\text{products}} n \Delta h_c^{\circ}$$

$$\Delta H_{rxn}^{\circ} = \sum_{\text{reactants}} M \Delta h_c^{\circ} - \sum_{\text{products}} M \Delta h_c^{\circ}$$

- Δh_c° είναι η πρότυπη θερμότητα καύσης ανά γραμμομόριο (κάποιες φορές ανά g ή kg)
- n είναι τα γραμμομόρια αντιδρώντος ή προϊόντος που εμπλέκονται στην αντίδραση, και
- M είναι η μάζα αντιδρώντος ή προϊόντος που εμπλέκονται στην αντίδραση, και
- Η πρότυπη θερμότητα της αντίδρασης είναι η διαφορά μεταξύ της θερμότητας της καύσης των αντιδρώντων και των προϊόντων.

- Σε μια εξώθερμη αντίδραση πλεόνασμα ενέργειας απελευθερώνεται ως θερμότητα και η τιμή ΔH_{rxn} είναι αρνητική.
- Από την άλλη πλευρά, ενέργεια απορροφάται κατά τη διάρκεια της ενδόθερμης αντίδρασης, η ενθαλπία των προϊόντων είναι μεγαλύτερη από αυτή των αντιδρώντων και το ΔH_{rxn} είναι θετικό.

$$\Delta H_{\text{rxn}} < 0 \quad , \quad \text{εξώθερμη}$$

$$\Delta H_{\text{rxn}} > 0 \quad , \quad \text{ενδόθερμη}$$

Θερμότητα της αντίδρασης με οξυγόνο ως δέκτης ηλεκτρονίων

- Το μοριακό οξυγόνο O_2 δέχεται τέσσερα ηλεκτρόνια δηλ για ένα mol O_2 που καταναλώνεται κατά την αναπνοή, τέσσερα ηλεκτρόνια πρέπει να μεταφερθούν.
- Εάν δεχτούμε την τιμή των 115 kJ ενέργειας που απελευθερώνεται ανά ηλεκτρονίο που μεταφέρεται, η ποσότητα ενέργειας που απελευθερώνεται από την κατανάλωση ενός mol O_2 είναι επομένως (4 x 115) kJ, ή 460 kJ.
- Έτσι, η θερμότητα της αντίδρασης για αερόβιο μεταβολισμό είναι περίπου ~ 460 kJ ανά mol O_2 που καταναλώνεται.

Θερμότητα της αντίδρασης με το οξυγόνο να μην είναι ο κύριος δέκτης ηλεκτρονίων

- Εάν μια ζύμωση χρησιμοποιεί δέκτες ηλεκτρονίων εκτός του οξυγόνου, για παράδειγμα στην αναερόβια καλλιέργεια
- Τότε πρέπει να χρησιμοποιούνται οι θερμότητες καύσης για την εκτίμηση της θερμότητας της αντίδρασης για αναερόβιες μετατροπές.
- Όταν η αμμωνία (NH₃) είναι η πηγή αζώτου

$$\Delta H_{\text{rxn}}^\circ = (n\Delta h_c^\circ)_{\text{substrate}} + (n\Delta h_c^\circ)_{\text{NH}_3} - (n\Delta h_c^\circ)_{\text{biomass}} - (n\Delta h_c^\circ)_{\text{product}}$$

- όπου n είναι ο αριθμός γραμμομορίων και Δh_c° είναι η πρότυπη θερμότητα καύσης. Οι πρότυπες θερμότητες καύσης για το υπόστρωμα, την NH₃ και τα προϊόντα μπορούν να βρεθούν σε πίνακες

Παράδειγμα υπολογισμού της θερμότητας της αντίδρασης από την θερμότητα της καύσης

- Fumaric acid is produced from malic acid using the enzyme, fumarase. Calculate the *standard heat of reaction* (δλδ την πρότυπη θερμότητα αντίδρασης σε kJ):

πρότυπες συνθήκες (25°C, 1 atm)

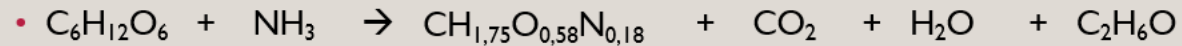

- $(\Delta h_c^\circ)_{\text{malic acid}} = -1328.8 \text{ kJ mol}^{-1}$
- $(\Delta h_c^\circ)_{\text{fumaric acid}} = -1334.0 \text{ kJ mol}^{-1}$
- $(\Delta h_c^\circ)_{\text{liquid water}} = 0 \text{ kJ mol}^{-1}$

- $$\Delta H_{\text{rxn}}^\circ = \sum_{\text{reactants}} n\Delta h_c^\circ - \sum_{\text{products}} n\Delta h_c^\circ$$

- $\Delta H_{\text{rxn}} = 1 \text{ mol} (-1328.8 \text{ kJ mol}^{-1}) - 1 \text{ mol} (-1334.0 \text{ kJ mol}^{-1}) = 5.2 \text{ kJ}$
- Αφού το ΔH_{rxn} είναι θετικό, η αντίδραση είναι ενδόθερμη και άρα έχουμε απορρόφηση θερμότητας.

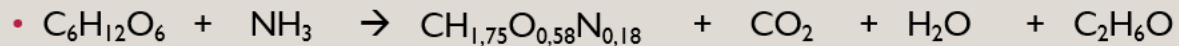
- **Άσκηση** Σε αυτοσχέδιο ζυμωτήρα παράγεται αιθανόλη υπό **αναερόβιες** συνθήκες και **αμμωνία** ως πηγή αζώτου. Υποθέτουμε ότι δεν έχουμε εξάτμιση και δεν έχουμε και ανάμιξη

- *Moles* αιθανόλης που παραγονται = **8,68 mol**
- *Moles* γλυκόζης που καταναλώνονται = **4,93 mol**
- Moles NH_3 = **0,64 mol** & moles βιομάζας = **3,55 mol** - MW = **25.6 g/mol**
  - Δίνονται τα Δh_c^o για την γλυκόζη, την αμμωνία, την βιομάζα και την αιθανόλη.
    - Δh_c^o γλυκόζης = **- 2805,0 KJ/mol**
    - Δh_c^o NH_3 = **- 382,6 KJ/mol**
    - Δh_c^o βιομάζα = **- 21,2 KJ/g** (θεωρούμε την θερμότητα καύσης για τις ζύμες ίση με **-21,2 KJ/g**)
    - Δh_c^o αιθανόλης = **- 1366,8 KJ/mol**
    - Δh_c^o CO_2 = **0 KJ/mol**
    - Δh_c^o H_2O = **0 KJ/mol**

Να υπολογιστούν Α) ΔH_{rxn} της αντίδρασης και Β) η θερμότητα που πρέπει να βγάλουμε από το σύστημα ούτως ώστε να διατηρήσουμε την θερμοκρασία του ζυμωτήρα σταθερή δηλ για $\Delta E = 0$.

Άσκηση

- moles αιθανόλης που παραγονται = 8,68 mol
- moles γλυκόζης που καταναλώνονται = 4,93 mol
- moles NH₃ = 0,64 mol & moles βιομάζας = 3,55 mol
MW = 25.6 g/mol

- Χρησιμοποιούμε τις θερμότητες καύσεις των αντιδρώντων και των προϊόντων για να βρούμε το ΔH_{rxn}

$$\Delta H_{\text{rxn}}^{\circ} = (n\Delta h_c^{\circ})_{\text{substrate}} + (n\Delta h_c^{\circ})_{\text{NH}_3} - (n\Delta h_c^{\circ})_{\text{biomass}} - (n\Delta h_c^{\circ})_{\text{product}}$$

$$\Delta h_c^{\circ} \text{ γλυκόζης} = - 2805,0 \text{ KJ/mol}$$

$$\Delta h_c^{\circ} \text{ NH}_3 = - 382,6 \text{ KJ/mol}$$

$$\Delta h_c^{\circ} \text{ βιομάζα} = - 21,2 \text{ KJ/g}$$

$$\Delta h_c^{\circ} \text{ αιθανόλης} = - 1366,8 \text{ KJ/mol}$$

- $\Delta H_{\text{rxn}} = (n\Delta h_c^{\circ} \text{ γλυκ.}) + (n\Delta h_c^{\circ} \text{ NH}_3) - (n\Delta h_c^{\circ} \text{ βιομάζας}) - (n\Delta h_c^{\circ} \text{ αιθανόλης})$
- Αντικαθιστώ στην παραπάνω εξίσωση τις θερμότητες καύσης και τα moles:
  - $\Delta H_{\text{rxn}} = 4,93 \text{ mol} (- 2805,0 \text{ kJ / mol}) + 0,64 \text{ mol} (- 382,6 \text{ kJ / mol}) - 3,55 \text{ mol} (- 21,2 \text{ kJ / g}) (25,6 \text{ g/mol}) - 8,68 \text{ mol} (- 1366,8 \text{ kJ / mol})$

$$\Delta H_{\text{rxn}} = -283,03 \text{ kJ}$$

Άσκηση

- Η εξίσωση ισοζυγίου ενέργειας είναι:
- $-\Delta H_{\text{rxn}} - M_v \Delta h_v - Q + W_s = \Delta E$
- Όπου το Q είναι το ζητούμενο δηλ η θερμότητα που πρέπει να βγάλουμε από το σύστημα ούτως ώστε να διατηρήσουμε την θερμοκρασία του ζυμωτήρα σταθερή δηλ για $\Delta E = 0$.
- Επίσης δεν έχουμε εξάτμιση ($M_v = 0$) και δεν έχουμε και ανάμιξη άρα και το μηχανικό έργο είναι 0 ($W_s = 0$).
- $Q = -\Delta H_{\text{rxn}} = 283,03 \text{ kJ}$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΑΕΡΟΒΙΕΣ ΖΥΜΩΣΕΙΣ

Κιτρικό οξύ παράγεται χρησιμοποιώντας βυθισμένη καλλιέργεια του *Aspergillus niger* σε έναν βιοαντιδραστήρα διαλείποντος έργου που λειτουργεί στους 30°C.

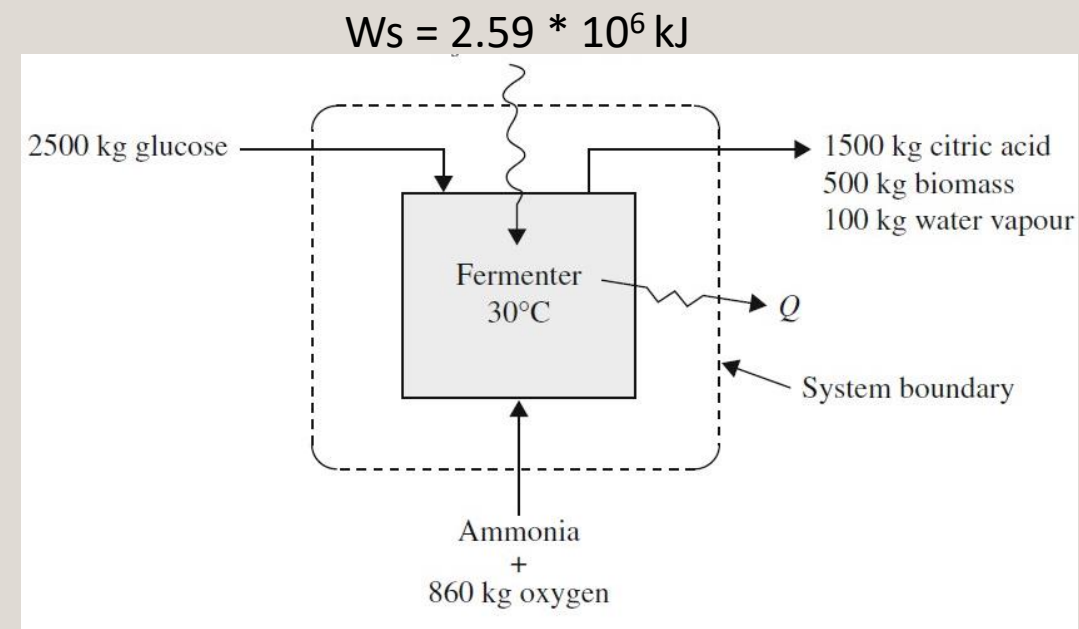
Σε διάστημα δύο ημερών, καταναλώνονται 2500 kg γλυκόζης και 860 kg οξυγόνου για την παραγωγή 1500 kg κιτρικού οξέος, 500 kg βιομάζας και άλλων προϊόντων.

Η αμμωνία χρησιμοποιείται ως πηγή αζώτου.

Ισχύς μπαίνει στο σύστημα υπό μηχανική ανάδευση του υγρού ζύμωσης.

Περίπου 100 kg νερού εξατμίζονται κατά την περίοδο καλλιέργειας. $\Delta h_v = 2430.7 \text{ kJ kg}^{-1}$ στους 30°C

Υπολογίστε τις απαιτήσεις σε ψύξη. (Να υπολογιστεί η θερμότητα που πρέπει να απομακρυνθεί ώστε να διατηρήσουμε την θερμοκρασία του ζυμωτήρα δλδ για $\Delta E = 0$).

ΛΥΣΗ ΆΣΚΗΣΗΣ

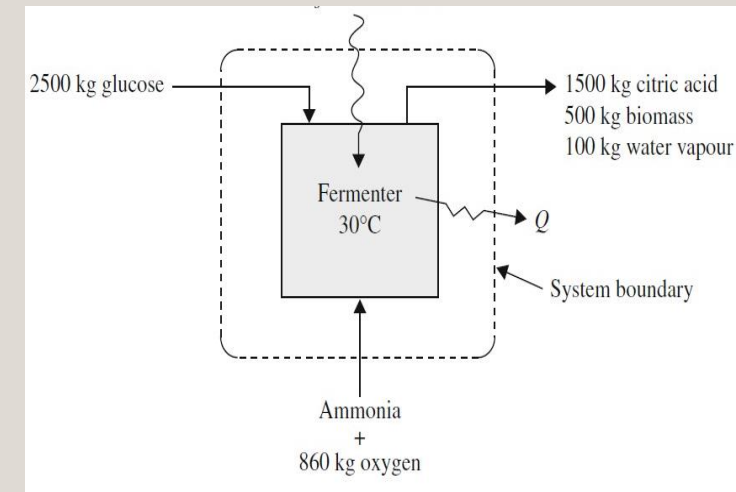
- Πρώτο βήμα: τι δεδομένα έχουμε και τι δεδομένα μπορούμε να υποθέσουμε/βρούμε
  - Αερόβια ζύμωση: Θερμότητα αντίδρασης $-460 \text{ kJ mol}^{-1} \text{ O}_2$
  - Εξτρά δεδομένα: η λανθάνουσα θερμότητα εξατμίσής για το νερό στους 30°C

$$\Delta h_v = 2430.7 \text{ kJ kg}^{-1}$$

- Δεύτερο βήμα: Γράφουμε την αντίδραση και το Ισοζύγιο Ενέργειας
- Γλυκόζη + O_2 + $\text{NH}_3 \rightarrow$ Βιομάζα + Κιτρικό οξύ + CO_2 + H_2O
- Ισοζύγιο Ενέργειας:
- $-\Delta H_{\text{rxn}} - M_v \Delta h_v - Q + W_s = \Delta E$; Όμως εμείς θέλουμε το Q για $\Delta E = 0$

- $-\Delta H_{\text{rxn}} - M_v \Delta h_v - Q + W_s = 0$

$$W_s = 2.59 \cdot 10^6 \text{ kJ}$$

ΛΥΣΗ ΑΣΚΗΣΗΣ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

- Η θερμότητα της αντίδρασης ΔH_{rxn} εξαρτάται από την ποσότητα του οξυγόνου που καταναλώθηκε:

$$\Delta H_{\text{rxn}} = (-460 \text{ kJ mol}^{-1}) (860 \text{ kg}) \cdot \left| \frac{1000 \text{ g}}{1 \text{ kg}} \right| \cdot \left| \frac{1 \text{ mol}}{32 \text{ g}} \right|$$

$$\Delta H_{\text{rxn}} = -1.24 \times 10^7 \text{ kJ}$$

- Η θερμότητα που χάνεται εξαιτίας της εξάτμισης είναι:

- $M_v \Delta h_v = (100 \text{ kg}) (2430.7 \text{ kJ kg}^{-1}) = 2.43 \times 10^5 \text{ kJ}$
- $W_s = 2.59 \times 10^6 \text{ kJ}$

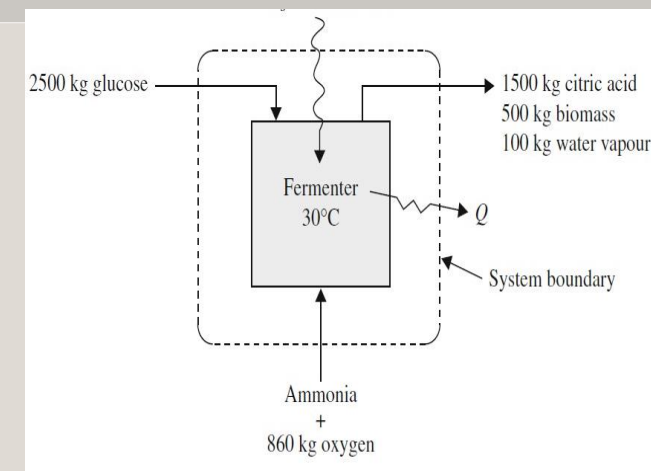
- Αντικαθιστώντας τα προηγούμενα αποτέλεσμα στην εξίσωση του Ισοζυγίου Ενέργειας:

$$-\Delta H_{\text{rxn}} - M_v \Delta h_v - Q + W_s = 0$$

$$-(-1.24 \times 10^7 \text{ kJ}) - (2.43 \times 10^5 \text{ kJ}) - Q + (2.59 \times 10^6 \text{ kJ}) = 0$$

$$Q = 1.47 \times 10^7 \text{ kJ}$$

$$W_s = 2.59 \times 10^6 \text{ kJ}$$

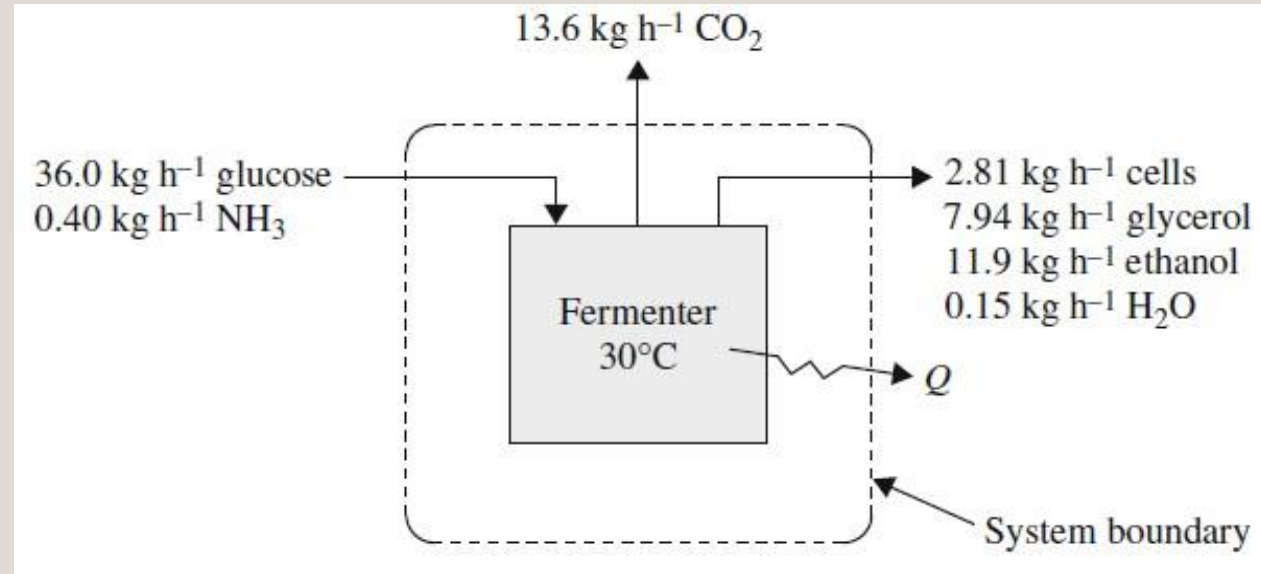

- Βλέπουμε ότι το Q είναι θετικό, δείχνοντας ότι θερμότητα πρέπει να απομακρυνθεί από το σύστημα.

ΑΣΚΗΣΗ: ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΑΝΑΕΡΟΒΙΟ ΖΥΜΩΤΗΡΑ

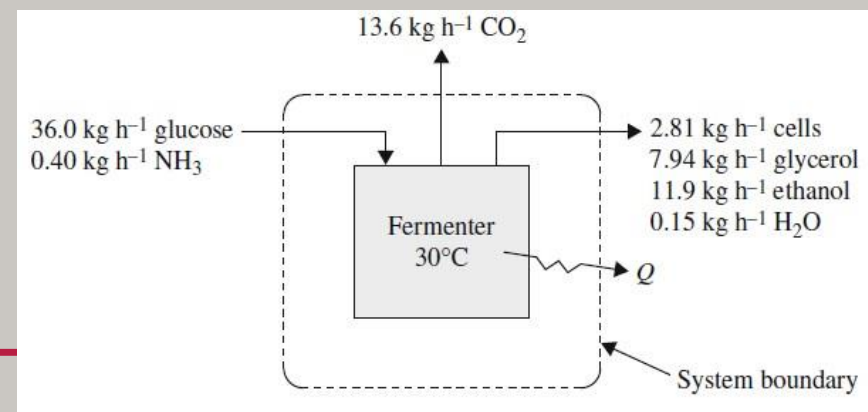
Ο *Saccharomyces cerevisiae* αναπτύσσεται αναερόβια σε συνεχή καλλιέργεια στους 30°C. Η γλυκόζη χρησιμοποιείται ως πηγή άνθρακα και η αμμωνία ως πηγή αζώτου. Παράγεται ένα μείγμα γλυκερόλης και αιθανόλης. Σε σταθερές συνθήκες, οι ροές μάζας προς και από τον αντιδραστήρα έχουν ως εξής:

Γλυκόζη in	36.0 kg h ⁻¹
NH ₃ in	0.40 kg h ⁻¹
Βιομάζα out	2.81 kg h ⁻¹
Γλυκερόλη out	7.94 kg h ⁻¹
Αιθανόλη out	11.9 kg h ⁻¹
CO ₂ out	13.6 kg h ⁻¹
H ₂ O out	0.15 kg h ⁻¹

Να υπολογίσετε τις απαιτήσεις σε νερό ψύξης ούτως ώστε η θερμοκρασία της ζύμωσης να παραμένει σταθερή. (Να υπολογιστεί η θερμότητα που πρέπει να απομακρυνθεί ώστε να διατηρήσουμε την θερμοκρασία του ζυμωτήρα δλδ για $\Delta E = 0$).

ΛΥΣΗ ΆΣΚΗΣΗΣ

- Πρώτο βήμα: τι δεδομένα έχουμε και τι δεδομένα μπορούμε να υποθέσουμε/βρούμε
  - Μόνιμες συνθήκες
  - Δεν έχουμε μηχανικό έργο ($W_s = 0$)
  - Δεν έχουμε εξάτμιση
  - Αμελητέα αισθητή αλλαγή θερμότητας.
  - Εξτρά δεδομένα: (i) Μοριακά βάρη και (ii) Πρότυπες θερμότητες καύσης

$$\text{MW glucose} = 180 \text{ g/mol}$$

$$\text{MW NH}_3 = 17$$

$$\text{MW glycerol} = 92$$

$$\text{MW ethanol} = 46$$

$$(\Delta h_c^\circ)_G = -1.558 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$$

$$(\Delta h_c^\circ)_A = -2.251 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$$

$$(\Delta h_c^\circ)_B = -2.120 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$$

$$(\Delta h_c^\circ)_{\text{Gly}} = -1.799 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$$

$$(\Delta h_c^\circ)_E = -2.971 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$$

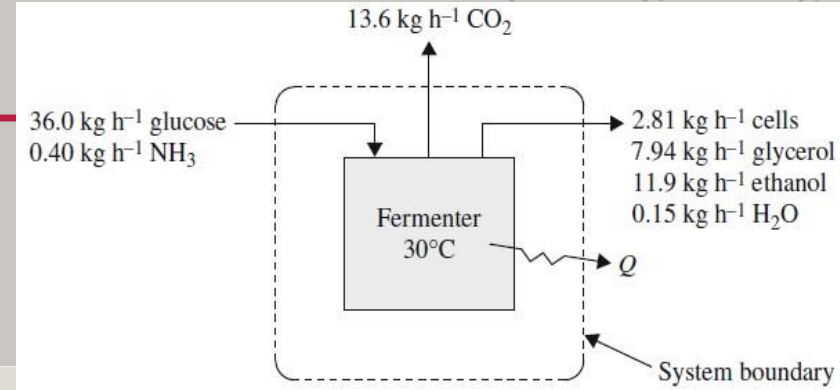
ΛΥΣΗ ΆΣΚΗΣΗΣ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

- Δεύτερο βήμα: Γράφουμε την αντίδραση και το Ισοζύγιο Ενέργειας
- Γλυκόζη + $\text{NH}_3 \rightarrow$ Βιομάζα + Γλυκερόλη + Αιθανόλη + CO_2 + H_2O
- Ισοζύγιο Ενέργειας:
- $-\Delta H_{\text{rxn}} - M_v \Delta h_v - Q + W_s = 0 \quad ; W_s = 0 ; M_v = 0$
- $-\Delta H_{\text{rxn}} - Q = 0$
- Πρέπει να βρω την θερμοότητα της αντίδρασης ΔH_{rxn}

ΛΥΣΗ ΆΣΚΗΣΗΣ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

- Γλυκόζη + NH₃ → Βιομάζα + Γλυκερόλη + Αιθανόλη + CO₂ + H₂O
- Η θερμότητα καύσης για το CO₂ και το H₂O είναι μηδέν.

$$\Delta H_{rxn} = (n\Delta h_c^o)_{\text{Γλυκόζη}} + (n\Delta h_c^o)_{\text{Αμμωνία}} - (n\Delta h_c^o)_{\text{Βιομάζα}} - (n\Delta h_c^o)_{\text{Γλυκερόλη}} - (n\Delta h_c^o)_{\text{Αιθανόλη}}$$

$$\Delta H_{rxn} = (M\Delta h_c^o)_{\text{Γλυκόζη}} + (M\Delta h_c^o)_{\text{Αμμωνία}} - (M\Delta h_c^o)_{\text{Βιομάζα}} - (M\Delta h_c^o)_{\text{Γλυκερόλη}} - (M\Delta h_c^o)_{\text{Αιθανόλη}}$$

$$\Delta H_{rxn} = (36.0 \text{ kg}) (-1.558 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}) + (0.4 \text{ kg}) (-2.251 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}) - (2.81 \text{ kg}) (-2.120 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}) - (7.94 \text{ kg}) (-1.799 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}) - (11.9 \text{ kg}) (-2.971 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1})$$

$$\Delta H_{rxn} = -1.392 \times 10^4 \text{ kJ}$$

Γλυκόζη $(\Delta h_c^o)_G = -1.558 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$

Αμμωνία $(\Delta h_c^o)_A = -2.251 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$

Βιομάζα $(\Delta h_c^o)_B = -2.120 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$

Γλυκερόλη $(\Delta h_c^o)_{Gly} = -1.799 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$

Αιθανόλη $(\Delta h_c^o)_E = -2.971 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$

- Αντικαθιστώντας το παραπάνω αποτέλεσμα στην εξίσωση Ισοζ. Ενέργειας:
- $-\Delta H_{rxn} - Q = 0 \rightarrow Q = 1.392 \times 10^4 \text{ kJ}$
- Βλέπουμε ότι το Q είναι θετικό, δείχνοντας ότι θερμότητα πρέπει να απομακρυνθεί από το σύστημα.

ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ ΑΣΚΗΣΗΣ

$$\Delta H_{\text{rxn}}^{\circ} = \sum_{\text{reactants}} n \Delta h_c^{\circ} - \sum_{\text{products}} n \Delta h_c^{\circ}$$

- Γλυκόζη + NH₃ → Βιομάζα + Γλυκερόλη + Αιθανόλη + CO₂ + H₂O
- Η θερμότητα καύσης για το CO₂ και το H₂O είναι μηδέν.
- $\Delta H_{\text{rxn}} = (n \Delta h_c^{\circ})_{\text{Γλυκόζη}} + (n \Delta h_c^{\circ})_{\text{Αμμωνία}} - (n \Delta h_c^{\circ})_{\text{Βιομάζα}} - (n \Delta h_c^{\circ})_{\text{Γλυκερόλη}} - (n \Delta h_c^{\circ})_{\text{Αιθανόλη}}$
- $\Delta H_{\text{rxn}} = (M \Delta h_c^{\circ})_{\text{Γλυκόζη}} + (M \Delta h_c^{\circ})_{\text{Αμμωνία}} - (M \Delta h_c^{\circ})_{\text{Βιομάζα}} - (M \Delta h_c^{\circ})_{\text{Γλυκερόλη}} - (M \Delta h_c^{\circ})_{\text{Αιθανόλη}}$
- Πρέπει να μετατρέψουμε τις μονάδες από kJ / mol σε kJ / kg

- Δh_c cells = -21,2 kJ/g
- $(\Delta h_c^{\circ})_{\text{glu}} = -2805 \text{ kJ/ mol}$
- $(\Delta h_c^{\circ})_{\text{NH}_3} = -382,6 \text{ kJ/ mol}$
- $(\Delta h_c^{\circ})_{\text{glycerol}} = -1655.4 \text{ kJ/ mol}$
- $(\Delta h_c^{\circ})_{\text{ethanol}} = -1366,8 \text{ kJ/ mol}$

$$(\Delta h_c^{\circ})_{\text{G}} = -2805.0 \frac{\text{kJ}}{\text{mol}} \cdot \left| \frac{1 \text{ mol}}{180 \text{ g}} \right| \cdot \left| \frac{1000 \text{ g}}{1 \text{ kg}} \right| = -1.558 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$$

$$(\Delta h_c^{\circ})_{\text{A}} = -382.6 \frac{\text{kJ}}{\text{mol}} \cdot \left| \frac{1 \text{ mol}}{17 \text{ g}} \right| \cdot \left| \frac{1000 \text{ g}}{1 \text{ kg}} \right| = -2.251 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$$

$$(\Delta h_c^{\circ})_{\text{B}} = -21.2 \frac{\text{kJ}}{\text{g}} \cdot \left| \frac{1000 \text{ g}}{1 \text{ kg}} \right| = -2.120 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$$

$$(\Delta h_c^{\circ})_{\text{Gly}} = -1655.4 \frac{\text{kJ}}{\text{mol}} \cdot \left| \frac{1 \text{ mol}}{92 \text{ g}} \right| \cdot \left| \frac{1000 \text{ g}}{1 \text{ kg}} \right| = -1.799 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$$

$$(\Delta h_c^{\circ})_{\text{E}} = -1366.8 \frac{\text{kJ}}{\text{mol}} \cdot \left| \frac{1 \text{ mol}}{46 \text{ g}} \right| \cdot \left| \frac{1000 \text{ g}}{1 \text{ kg}} \right| = -2.971 \times 10^4 \text{ kJ kg}^{-1}$$

Ισοζύγια μάζας
& Στοιχειομετρία

Κινητική Ενζυμικών
αντιδράσεων

Κινητική ανάπτυξης
μικροβίων & παραγωγή
Μεταβολικών προϊόντων

Εισαγωγικό
Μάθημα

Σχεδιασμός &
Μηχανική
Βιοαντιδραστήρων

Κατάντι διεργασίες
σε συστήματα
βιοδιεργασιών

Κλιμάκωση βιοδιεργασιών,
Φαινόμενα μεταφοράς
μάζας σε έναν αντιδραστήρα

Φαινόμενα μεταφοράς
ενέργειας σε έναν
αντιδραστήρα

Βιβλιογραφία

Michael L. Shuler, Fikret Kargi, ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΒΙΟΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ Βασικές Έννοιες, 2005, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις ΕΜΠ.

Λυμπεράτος Γ., Παύλου Στ., Εισαγωγή στη ΒΙΟΧΗΜΙΚΗ ΜΗΧΑΝΙΚΗ, Εκδόσεις Τζιόλα, 2011

